

Eukaristien i Kirkens liv og mission (II)

Ved afslutningen af bispesynoden i oktober 2005 afleverede de forsamlede biskopper – under overskriften "Jesus gjorde alting nyt" – halvtreds såkaldte propositioner¹ til pave Benedikt XVI. Catholica.dk bringer disse forslag fordelt på tre artikler, som bringes successivt med et passende mellemrum²

Af bispesynoden i oktober 2005³

ANDEN DEL

GUDSFOLKETS DELTAGELSE I FEJRINGEN AF EUKARISTIEN

Forslag nr. 18: Den eukaristiske fejnings struktur

Ved de to festmåltider, Guds ords og Kristi legemes, modtager og tilbyder Kirken især i den hellige liturgiske handling de troende Livets brød. Som hele det eukaristiske mysterium er Guds ord kun tilgængeligt i tro. Det er derfor hensigtsmæssigt, at læsningerne forkyndes med omhu og om muligt af dertil udpegede lektorer.

I den eukaristiske fejring må ordets liturgi tillægges den rette vægt. Der er en indre forbindelse mellem Guds ord og Eukaristien. I Eukaristien giver Ordet, der blev kød, sig til os som åndelig føde.

¹ Det latinske ord *propositio* kan betyde både forslag, tema, forestilling og lignende. I artiklen er det valgt generelt at gengive ordet med det danske ord forslag. Red.

² Med henblik på eventuel anvendelse som studiekredsmateriale vil en samlet udgave senere kunne findes på catholica.dk's hjemmeside. Red.

³ Oversat af Hans Thulstrup

Troen kommer af at høre Guds ord.⁴

For at man bedre vil være i stand til at værdsætte, fejre og leve Eukaristien, er det nødvendigt med et dybtgående kendskab til de forkyndte hellige skrifter. "Uvidenhed om Skriften er uvidenhed om Kristus".⁵ Den troende må kunne få hjælp til at værdsætte Skriftens skatte i lektionariet,⁶ ved at det bibelske apostolat udvikles, ved den drivkraft, der udgår fra grupper i menigheden, som ved studie og bøn over skrifterne forbereder søndagsmessen, ved en liturgisk praksis som eksempelvis stilhed på nærmere bestemte tider eller ved nogle få indledende ord, som letter forståelsen.

Yderligere må Guds folk oplæres ved en katekese, som er baseret på Guds ord. At elske, læse, studere, meditere og bede Guds ord ved bibelstudium og bøn i grupper, i familien og i mindre kirkelige fællesskaber er en værdifuld frugt af at praktisere "lectio divina".⁷

På grund af den indre forbindelse mellem ordets liturgi og den eukaristiske liturgi, må man – for at udtrykke det inkarnerede ords tilstedeværelse i de troendes forsamling⁸ - nære ærbødighed for og ære Guds ord;⁹ dette gælder især Evangelierne.

Der må findes en formulering for de troendes bøn, som er bedre forbundet med Guds ord og med forsamlingens og hele menneskeheds behov.

⁴ Rom 10,17: Troen kommer altså af det, der høres, og det, der høres, kommer i kraft af Kristi ord.

⁵ Sml. Andet Vatikanconcils erklæring om Guds åbenbaring, "Dei Verbum", 25: Derfor er det nødvendigt for alle gejstlige, og først og fremmest for Kristi præster og andre, der som diakoner eller kateketer står for den officielle forkyndelse af Guds ord, at lade sig præge af skriften, ved stadig læsning og flittigt studium. For det må ikke ske, at nogen bliver "en tom forkynder af Guds ord for andre, fordi han ikke lytter til det i sit indre". Han skal jo forkynde det guddommelige ords overvældende rigdomme, især i den hellige liturgi, til de troende, som han har ansvar for. – Derfor opfordrer koncilet alle de troende og især medlemmer af ordenssamfundene, til ved hyppig læsning af de hellige skrifter at lære "det langt højere at kende: Kristus Jesus" (Fil. 3,8). "For uvidenhed om skrifterne er uvidenhed om Kristus." De skal derfor gerne gå til selve den hellige tekst, enten i den hellige liturgi, som er fuld af guddommelige ord, eller ved bibellæsning eller foredrag om emnet, endvidere også ved andre initiativer, som med godkendelse og under opsyn af Kirkens hyrder har fået en glædelig udbredelse i vor tid. Men lad dem også huske, at bønnen bør ledsage bibellæsningen, for at der kan finde en samtale sted mellem Gud og mennesket; for "Ham taler vi til, når vi beder, og Ham lytter vi til, når vi læser de guddommelige ord". – Det tilkommer biskopperne, "hos hvem den apostolske lære findes", at instruere de troende, som er dem betroede, i den rette brug af de guddommelige bøger, især Det nye Testamente og først og fremmest evangelierne. De gør dette ved at sørge for oversættelser af de hellige tekster forsynet med nødvendige og virkelig tilstrækkelige forklaringer. Således kan Kirkens børn trygt og med udbytte gøre sig bekendte med de hellige skrifter og lade sig fylde af deres ånd. – Desuden bør man publicere udgaver af bibelen til brug for ikke-kristne, som er tilpasset efter deres behov og forsynet med ønskelige kommentarer. Sjælesørgere og kristne i det hele taget skal med klogskab sørge for sådanne udgavers udbredelse.

⁶ Bogen med bibellæsninger til brug ved Ordets Gudstjeneste under messen

⁷ Latin: "guddommelig læsning". Begrebet dækker from, meditativ bibellæsning

⁸ Sml. *Instrumentum Laboris*, 46. **Klik her** for at se dette afsnit (engelsk tekst)

⁹ Sml. *Dei Verbum*, 21: Kirken har altid æret de guddommelige skrifter på samme måde som Herrens legeme, idet den, først og fremmest i den hellige liturgi, uafladeligt modtager livets brød og rækker det til de troende fra det ene bord dækket med Guds ord og Kristi legeme. Kirken har altid betragtet og betragter stadig skrifterne sammen med den hellige Tradition som den øverste norm for sin tro. De er jo inspireret af Gud og én gang for alle nedskrevet, og meddeler derfor Guds ord uforanderligt, og lader Helligåndens røst lyde gennem profeternes og apostlenes ord. Derfor bør al kirkelig forkyndelse, ja hele den kristne religion, næres af og underkaste sig Den hellige Skrift. For i de hellige bøger kommer Faderen, som er i himlen, kærligt sine børn i møde og taler med dem. Så stor er kraften og magten i Guds ord, at de for Kirken er en støtte og en styrke, for Kirkens børn en troens kraft, sjælens føde og en ren og varig kilde til det åndelige liv. Derfor gælder følgende ord i særlig høj grad Den hellige Skrift: "Guds ord er levende og virksomt" (Hebr. 4,12) og "formår at opbygge og at give arven til alle de hellige" (Ap.G. 20, 32; jf. 1.Tess. 2,13).

Forslag nr. 19: Prædikenen

Den bedste katekese over Eukaristien er Eukaristien selv, når den fejres på en god måde. Derfor opfordrer man de ordinerede tjenere til at betragte fejringen som deres væsentligste pligt. I særdeleshed må de forberede deres prædiken med omhu, idet de tager deres udgangspunkt i et grundigt kendskab til Den hellige Skrift.

Prædikenen bør skabe en dybere sammenhæng mellem Guds ord, som det forkyndes ved fejringen, selve den sakramentale fejring¹⁰ og menighedens liv; på den måde bliver Guds ord Kirkens grundlag og liv,¹¹ og ved bøn bliver det til åndelig næring i hverdagen.

En prædiken, som er baseret på Kirkefædrene er sand mystagogi, hvilket vil sige sand indføring i de mysterier, man fejrer og lever.

Med baggrund i lektionariets treårige cyklus er det også blevet foreslået, at man benytter sig af tematiske prædikener, som i løbet af det liturgiske år kunne beskæftige sig med de store emner i den kristne tro, eksempelvis troen selv, Fader Vor, messens dele, de ti bud samt andre lignende emner.

Disse tematiske prædikener skulle svare til, hvad der igen officielt er foreslået af Kirkens læreemбеде med de fire "søjler" i Den katolske Kirkes Katekismus og det nyligt udsendte hertil svarende kompendium. Med dette formål er det blevet foreslået at udarbejde et pastoralt materiale, som er baseret på det treårige lektionarium, og som forbinder forkyndelsen af skrifterne med troens læresætninger, der jo er udsprunget af samme.

Forslag nr. 20: Ofringen af frugterne af menneskets arbejde

Brødet og vinen, frugter af jorden og menneskets arbejde, der anbringes på alteret som udtryk for ofringen af hele den menneskelige families liv, indebærer at hele skabelsen antages af Kristus, vor Forløser, at blive omformet ved hans altomfattende kærlighed for at blive båret frem for Faderen. Det bør stedse understreges, at mænds og kvinders arbejdes værdighed er intimt forbundet med Kristi, Vor Herres, forløsende offer.

Forslag nr. 21: Akklamationerne i den eukaristiske bøn

Den eukaristiske bøn kunne beriges med akklamationer, ikke kun efter indvielsesordene, men også andre steder, sådan som det er bestemt i de eukaristiske bønner ved messer med børn, noget som allerede foregår i adskillige lande.

*Forslag nr. 22: Epiklesis*¹²

Eftersom "lex orandi" er udtryk for "lex credendi",¹³ er det vigtigt at man lever og uddyber troen på

¹⁰ Sml. Andet Vatikankoncils erklæring "Sacrosanctum Concilium" om liturgien, 52: Homilien (prædiken over evangeliet) anbefales varmt, da den er en del af selve liturgien. I den forklares jo i løbet af det liturgiske år ud fra den hellige tekst troens mysterium og de kristne leveregler. Derfor må den ikke udelades i messer, der fejres med folkets deltagelse på søndage og påbudte festdage, undtagen af tungtvejende grunde.

¹¹ Dei Verbum, 21 (se ovenfor)

¹² Påkaldelse af Helligånden i forbindelse med messens liturgi

¹³ Latin, egtl. "loven for bønnen, loven for troen" - dvs. som man beder, så tror man - og omvendt

Eukaristien med bøn, sådan som Kirken altid har gjort det med den eukaristiske bøn.

I særdeleshed styrkes den eukaristiske spiritualitet ved erkendelsen af, hvor betydningsfuldt det er, at det er Helligånden, som forvandler oblaterne, og som udvirker at hele menigheden i stadig større grad omdannes til Kristi legeme. Det er synodens håb, at forbindelsen mellem Helligåndens påkaldelse og udtalelsen af indstiftelsesordene blev tydeligere fremhævet. På denne måde ville det stå mere klart, at den troendes hele liv ved Helligånden og ved Kristi offer er et åndeligt offer, som er Faderen velbehagelig.

I denne sammenhæng anfører synoden, at der er behov for en tydeliggørelse af de forskellige karakterer af den årsagssammenhæng, som udtrykkes ved formelen: "Kirken skaber Eukaristien, og Eukaristien skaber Kirken".

Forslag nr. 23: Fredshilsenen

Fredshilsenen i den hellige messe er et udtryksfuldt tegn af stor værdi og stor dybde.¹⁴ I nogle tilfælde antager den imidlertid en dimension, som kan være problematisk, især hvis den overdrives eller tilmed giver anledning til uro lige før modtagelsen af kommunionen.

Måske burde man overveje, om fredshilsenen kunne finde sted på et andet tidspunkt under messen, ved at man indretter sig efter tidligere tiders ærværdige skikke.

Forslag nr. 24: "Ite missa est"

For at tydeliggøre den nære relation mellem Eukaristi og udsendelse, et centralt emne i denne synode, foreslås det, at man forsøger at finde frem til nye formuleringer i forbindelse med udsendelsen (højtidelige velsignelser, bønner over folket eller lignende), som kan understrege den mission i verden, som de troende, der har deltaget i Eukaristien, står overfor.

"ARS CELEBRANDI"¹⁵

Forslag nr. 25: Ceremoniens værdighed

Alle deltagere i Eukaristien er kaldede til at tage del i fejringen i vished om at være Guds folk, et kongeligt præsteskab, et helligt folk.¹⁶ I fejringen af Eukaristien kommer hvert eneste menneskes eget særlige kald til udtryk. De af deltagerne, som har modtaget en vielse udøver deres tjeneste i overensstemmelse med deres rang af biskop, præst eller diakon. I særdeleshed fortjener diakonerne,

¹⁴ Sml. Joh 14,27: Fred efterlader jeg jer, min fred giver jeg jer; jeg giver jer ikke, som verden giver. Jeres hjerte må ikke forfærdes og ikke være modløst!

¹⁵ Latin, "måden at fejre messen på"

¹⁶ Sml. 1 Pet 2,4-5,9: Kom til ham, den levende sten, som blev vraget af mennesker, men er udsøgt og kostbar for Gud, og lad jer selv som levende sten bygges op til et åndeligt hus, til et helligt præsteskab, der bringer åndelige ofre, som takket være Jesus Kristus er kærkomne for Gud. ... Men I er en udvalgt slægt, et kongeligt præsteskab, et helligt folk, et ejendomsfolk, for at I skal forkynde hans guddomsmagt, han som kaldte jer ud af mørket til sit underfulde lys.

lektorerne og ministranterne større opmærksomhed.

Først og fremmest må biskopperne som de, der leder liturgien, fremme en værdig fejring af sakramenterne i deres eget bispedømme, korrigere misligholdelser og føre domkirken i deres bispedømme frem som et godt eksempel.

Synoden vil igen gøre opmærksom på, at den sætter stor pris på den omhu, med hvilken præsterne fejrer liturgien på en værdig måde, "attente ac devote",¹⁷ hvilket er til stor gavn for Guds folk. På denne måde understreges troens, hellighedens, offeråndens og den personlige bønns betydning i fejringen af Eukaristien. Alt for megen udefra kommende indgriben bør undgås, da det kan føre til manipulering af den hellige messe - som når man for eksempel erstatter liturgiske tekster med tekster, der er fremmede for liturgien - eller når fejringen gives en bibetydning, som ikke er liturgisk.

En sand liturgisk handling udtrykker det eukaristiske mysteriums karakter af hellighed.

Dette bør afspejles i den celebrerende præsts ord og handlinger, mens han – med de troende eller for dem - går i forbøn hos Gud Fader.

Som alle andre kunstneriske udtryksformer må sangen også være i dyb overensstemmelse med liturgien, således at den bidrager til liturgiens formål, hvilket vil sige, at den skal udtrykke tro, bøn, undren og kærlighed til Jesus, som er til stede i Eukaristien.

Værdien, betydningen og nødvendigheden, af at man overholder de liturgiske normer, må understreges. Fejringen af Eukaristien må respektere soberhed og trofasthed overfor den ritus, Kirken ønsker, så man opretholder sansen for det hellige, der vil bidrage til at gøre mødet med Gud levende, og som også på fornuftig vis vil befordre dette møde; der tænkes her på ritualets samlede indtryk af harmoni, de liturgiske klæder, udsmykninger og selve det sted, man fejrer liturgien. Det er vigtigt, at præsterne - og de, som i øvrigt er ansvarlige for den pastorale omhu i liturgien - gør de benyttede liturgiske bøger (missalet og lektionariet) samt det tilhørende regulativ kendt.

For at orientere de troende om det mysterium, som fejres, er det nødvendigt med en forudgående katekese, som med ægte fromhed kan fremme disses aktive deltagelse. Præsterne må være behjælpelige med, at de troende opnår en sådan fuld deltagelse dels ved den højtidelige forkyndelse af teksternes, og dels ved at de på de rette tidspunkter opfordrer til stilhed, til indtagelse af bestemte stillinger eller attituder.

Forslag nr. 26: Kulturel tilpasning og Eukaristiens fejring

For at opnå at de troende mere aktivt deltager i Eukaristien, bakker denne synode op om igangværende bestræbelser på at opnå en højere grad af kulturel tilpasning af den eukaristiske fejring. Synoden henviser således til de tilpasningsmuligheder, som blev tilbudt dels med Den romerske Missales Almindelige Vejledning, dels med de kriterier der er opstillet i den fjerde vejledning fra Kongregationen for Gudstjeneste og Sakramenter, og som beskæftiger sig med den adækvate applikation af de konciliære konstitutioner fra 1994 vedrørende liturgien, og dels endelig de retningslinjer, der er indeholdt i de postsynodale formaninger "Ecclesia in Africa", "Ecclesia in Asia", "Ecclesia in Oceania" og "Ecclesia in America". Med dette mål for øje må bispekonferencerne - ved at fremelske en passende balance mellem kriterier og allerede fastlagte direktiver med senere tilpasninger - påtage sig det fulde ansvar for det voksende antal forsøg på kulturel tilpasning.

¹⁷ Latin: "opmærksomt og fromt"

Forslag nr. 27: Kunst og Eukaristiens fejring

Historisk set er funktionen af den såkaldte hellige kunst - i dens forskellige udtryk og begyndende med arkitekturen - af stor betydning ved fejringen af den hellige messe og ved den eukaristiske tilbedelse. En sådan formidling i forståelige og konkrete former af den åndelige dimension i Kirkens ceremonier, oplyser sindet, rører hjertet og former viljen. Ydermere kan studiet af den liturgiske arkitekturs historie og af hellig kunst i al almindelighed af lægfolk, prætestuderende og først og fremmest præster bane vejen for teologiske overvejelser, berige katekesen og vække smagen for symbolsk sprog, som letter tilegnelsen af sakramental spiritualitet.

Endelig kan et dybere kendskab til de former, som hellig kunst gennem århundrederne har frembragt, hjælpe dem, som er kaldet til at samarbejde med arkitekter og kunstnere om en passende udformning, så frembringelserne kan tjene det eukaristiske liv og de aktuelle menigheder - både hvad angår selve fejringen og den rent visuelle fremstilling.

I tilfælde af at der er uoverensstemmelse mellem de kunstneriske og de liturgiske hensyn, må der i overensstemmelse med den af Kirken godkendte reform først og fremmest tages hensyn til fejringens liturgiske krav.

Forslag nr. 28: Tabernaklet og dets placering

I overensstemmelse med Den almindelige Vejledning til Det romerske Missale¹⁸ minder synoden om, at tabernaklet til opbevaring af sakramentet bør have en fornem, betydningsfuld, meget synlig og egnet placering i kirken, både i rent kunstnerisk henseende og således at det egner sig til tilbedelse. Hvad alt dette angår, bør man søge råd hos biskoppen.

Forslag nr. 29: Eukaristien og kommunikationsmidlerne

Kommunikationsmidlerne – indbefattet Internettet – tilbyder en god service til dem, som for eksempel af helbredsgrunde eller på grund af alder ikke er i stand til at deltage i messen. Yderligere kan man på denne måde også nå ud til de døbte, som er faldet fra, ja endog til ikke-troende. Benyttes kommunikationsmidlerne, er det vigtigt at messen fejres i værdige, egnede og velforberedte omgivelser. Det må erindres, at under normale omstændigheder er det nødvendigt at være rent fysisk tilstede under Eukaristiens fejring, hvis man skal opfylde sine forpligtelser; med andre ord er det ikke tilstrækkeligt at følge ceremonien ved hjælp af kommunikationsmidlerne. Billedsproget er blot en beskrivelse - ikke virkeligheden selv.

Liturgien må være præget af gudsfrygt og må indbyde til bøn, eftersom det er påskens mysterium, man fejrer. Kirkens liturgiske normer må altid overholdes, de hellige tegn må tillægges den rette værdi, og man må være opmærksom på stedets, de anvendte genstandes og de liturgiske klæders kunstneriske udtryk. Det er nødvendigt, at man sikrer sig, at sang og musik svarer til det mysterium, man fejrer, og til den liturgiske tid.

¹⁸ Sml. nr. 314: Alterets Sakramente skal opbevares i et tabernakel på et ærefuldt, fremtrædende, synligt og værdigt udsmykket sted i kirken, som er velegnet til bøn; man skal her tage hensyn til den enkelte kirkes udformning og til godkendt lokal skik.

"ACTUOSA PARTICIPIO"¹⁹

*Forslag nr. 30: "Dies Domini"*²⁰

Som en frugt af det eukaristiske år anbefaler synoden kraftigt, at man i hele Kirken gør sig anstrengelser for at værdsætte og leve "Dies Domini". Det er nødvendigt, at man på ny i de enkelte af bispedømmernes sogne og i de enkelte menigheder stadfæster den centrale betydning af søndagen og søndagens eukaristiske fejring.²¹ Søndagen er i sandhed den dag, på hvilken vi sammen fejrer den opstandne Kristus, en hellig dag, en dag viet til Skaberens, en dag til hvile og uden arbejde. Søndagens eukaristiske fejring rummer en menneskeliggørende nåde for den enkelte og for familien, eftersom mødet med den opstandne styrker den kristne identitet. Derfor er pligten til at deltage trefoldig, den gælder nemlig overfor Gud, overfor én selv og overfor fællesskabet.

De troende bør bringes til at betragte den allerførste menighed og de første århundreders generationer af kristne som forbilleder. Ved katekese og prædiken bør den kristne finde mulighed for at meditere på "Dies Christi", dagen for Vor Herres opstandelse, forløsningens fest, en dag som er givet os, for at vi kan glæde os over Gudsrigets goder og over mødet med den levende, som er til stede iblandt os.

Det er derfor vort håb, at Herrens dag også vil blive de kristnes dag; en dag som af hele samfundet vil blive respekteret som en dag med hvile og uden arbejde. Forskellige ydre manifestationer, der er kendetegnende for det kristne samfund, bør arrangeres i forbindelse med den eukaristiske fejring; som for eksempel sammenkomster med vennerne, oplæring i troen af børn, unge og voksne, pilgrimsvandringer, forskelligt næstekærlighedsarbejde og mulighed for bøn.

Skønt lørdag eftermiddag allerede regnes for en del af søndagen (den første vesper), og det er muligt at opfylde søndagspligten med en messe på denne dag, så bør man huske, at det er søndagen, som skal helliggøres, således at denne dag ikke bare bliver et "tomrum uden Gud".

Forslag nr. 31: Guds ord i den kristne bøn

Den eukaristiske fejring er Kirkens allermest betydningsfulde fest, men fejringen af Guds ord er også af stor betydning for en menigheds åndelige liv.

Sådanne fejring giver menigheden mulighed for at befordre sine overvejelser af Guds ord. Man kan også benytte sig af andre måder at nærme sig Guds ord på, som har vist sig at være af værdi i forbindelse med bestræbelser af kateketisk og pastoral art. Der tænkes her på samtaler, stilhed eller kreative initiativer som musik og bevægelse.

Herudover kan man anbefale menighederne de former for tidebøn, som traditionen har stadfæstet; det gælder især laudes, vesper og komplet samt afholdelse af vågenætter. Indføring i Davids salmerne og læsning af officiet kan for den enkelte føre til en dybere erfaring af mødet med Kristus, og

¹⁹ Latin: "aktiv deltagelse"

²⁰ Latin: Herrens dag, dvs. søndag

²¹ Sml. "Sacrosanctum Concilium", 42: Fordi biskoppen ikke altid og overalt kan føre forsædet for hele folket i egen person, må han nødvendigvis danne forsamlinger af troende, blandt hvilke sognemenighederne indtager en fremtrædende plads, der på de enkelte steder er ledet af en hyrde på biskoppens vegne. For de repræsenterer på en måde den synlige Kirke, som den eksisterer hele jorden over. – Derfor skal både gejstligheden og de troende tilskyndes til at holde sig sognets liturgiske liv og dets relation til biskoppen for øje og vise det i praksis, og der skal arbejdes hen imod en større sans for sognefællesskabet, som især viser sig ved den fælles fejring af søndagsmessen.

af hvad frelsen betyder for os; dette kan igen øge vor forståelse af det eukaristiske mysterium.

Det vil være af afgørende betydning, at den som leder sådanne ceremonier ikke alene har en god teologisk oplæring, men også - på baggrund af en personlig åndelig erfaring – evner at drage mennesker nærmere til kernen i Guds ord.

Forslag nr. 32: Fejring af Eukaristien i mindre grupper

Fejring af den hellige messe i mindre grupper bør resultere i en mere bevidst, aktiv og frugtbar deltagelse i Eukaristien. Følgende kriterier er foreslået:

- mindre grupper bør tjene til at samle menigheden, ikke splitte den;
- mindre grupper bør efterkomme forskellige behov hos de troendes, således at hele menighedens deltagelse befordres;
- mindre grupper bør være underkastet klare og præcise retningslinjer;
- mindre grupper bør erindre sig, at familiens enhed så vidt muligt bør bevares.

Forslag nr. 33: Præsten og de liturgiske tjenere

Der bør redegøres bedre for såvel præstens som de andre liturgiske medhjælperes tjeneste.

Den, som egentlig handler i liturgien, er den opstandne og ved Helligånden herliggjorte Kristus. Kristus inddrager imidlertid Kirken i sin handling og sit engagement. Præsten er uden sammenligning den, som præsiderer ved hele den eukaristiske fejring, fra indledningens velkomsthilsen til den afsluttende velsignelse. Dette skyldes, at han – i kraft af sin ordination – i den eukaristiske fejring repræsenterer Jesus Kristus, Kirkens hoved og med rette også Kirken selv.

Diakonen, som oplærer de troende i at høre Guds ord, kan i lovprisning og i bøn indprente menigheden kærlighed til Eukaristien.

Lægfolk har altid medvirket i liturgien og især i Eukaristiens fejring. Med Det andet Vatikankoncil²² og den efterfølgende liturgiske reform er dette senere blevet udbygget.²³

²² Sml. koncilerklæringen *Apostolicam Actuositatem* om lægfolkets apostolat, 24: Det er hierarkiets opgave at fremme lægfolkets apostolat, give retningslinjer og yde åndelig hjælp, tilrettelægge udøvelsen af dette apostolat til Kirkens fælles bedste og våge over, at læren og disciplinen bevares. – Lægfolkets apostolat tillader forskellige relationer til hierarkiet, alt efter dette apostolats former og mål. – Der findes nemlig i Kirken en stor del apostolisk arbejde, som begyndes efter lægfolks frie beslutninger og styres med deres sunde dømmekraft. Under visse forhold kan Kirkens sendelse bedre opfyldes ved arbejde af denne art, og det roses og anbefales derfor ikke sjældent af hierarkiet. Intet arbejde må dog kalde sig katolsk, hvis ikke det gøres i enighed med den retmæssige kirkelige autoritet. – Visse former for lægfolkets apostolat anerkendes udtrykkeligt af hierarkiet, om end på forskellige måder. – Derudover kan den kirkelige øvrighed, i overensstemmelse med kravene til Kirkens fælles bedste, blandt de apostoliske organisationer, som umiddelbart sigter mod et bestemt åndeligt mål, udvælge nogle og på særlig måde fremme dem. Herved påtager øvrigheden sig også et særligt ansvar for disse organisationer. Hierarkiet organiserer apostolatet på forskellig måde efter forholdene, og sammenknytter således en bestemt form for apostolat nærmere med dets egen apostoliske opgave. Dette sker dog under hensyntagen til begges særegne natur og forskellighed, uden derfor at fjerne lægfolkets nødvendige mulighed for at handle på eget initiativ. Denne handling fra hierarkiets side kaldes i forskellige kirkelige dokumenter et mandat. – Endelig pålægger hierarkiet lægfolk visse opgaver, som er nærmere knyttet til hyrdernes hverv, f.eks. inden for katekesen, under visse liturgiske handlinger og i sjælesor-

I disse tjenester afspejles Kirkens enhed under en mangfoldighed af former, og ligeledes udtrykkes repræsentativt de troendes "actuosa participatio". Disse tjenester bør indføres i overensstemmelse med de til den enkelte tjeneste knyttede mandater og i overensstemmelse med de reelle behov i den menighed, som fejrer den hellige messe.

De lægfolk, man har pålagt disse liturgiske tjenester, bør udvælges med omhu, være velforberedte og må bistås med permanent oplæring. Deres udvælgelse bør være af tidsbegrænset karakter. Personerne bør være kendte i menigheden og bør af menigheden modtage taknemmelig anerkendelse for deres tjeneste. De liturgiske normer og regler tjener til at give en klar orientering om frelsens betydning, om fællesskabet og Kirkens enhed.

Forslag nr. 34: Ærefrygt overfor den hellige Eukaristi

Foran den konsekreerede hostie bør man bøje knæ eller – afhængig af den enkelte kultur – på anden give udtryk for tilbedelse. Den betydningsfulde knæbøjning anbefales på vigtige steder i den eukaristiske bøn, for at udtrykke følelsen af tilbedelse og lovprisning af Vor Herre, som er til stede i Eukaristien. Yderligere bør man fremme taksigelsen efter kommunionen, hvilket også omfatter en tid i stilhed.

gen. I kraft af denne sendelse står lægfolket i udøvelsen af disse opgaver helt under den overordnede kirkelige ledelse. – Når det gælder initiativer eller institutioner på det verdslige plan, er det den kirkelige hierarkis opgave at fremsætte og give en autentisk tolkning af de moralske principper, som gælder på dette område. Hierarkiet har også ret til efter grundig overvejelse og hjælp fra sagkyndige at bedømme verdslige indretningers overensstemmelse med de moralske principper og fastlægge, hvad der må kræves af dem for at bevare og fremme de overnaturlige værdier.

²³ Sml. Den almindelige Vejledning til Den romerske Missale, offentliggjort den 25. januar 2004, nr. 103-107 (af hensyn til sammenhængen er nr. 100 – 102 tillige medtaget i det følgende):

100. Er der ingen akolyt til stede, kan lægministranter få beføjelse til at tjene ved alteret og gå præsten og diakonen til hånde; de bærer korset, lysene, røgelseskarret, brødet, vinen og vandet og kan desuden gives beføjelse til at uddele kommunionen som ekstraordinære altertjenere.

101. Er der ingen lektor til stede, kan man give andre lægfolk beføjelse til at læse teksterne fra den Hellige Skrift; det er nødvendigt, at de, som udfører denne tjeneste, virkelig er egnede og vel forberedte, for at de troende ved at lytte til Guds ord skal få en inderlig og levende kærlighed til den Hellige Skrift.

102. Det påhviler forsangeren at synge vekselsangen eller en anden hymne mellem læsningerne. For at kunne udføre sin opgave på rigtig måde må han have lært stemme

103. Sangkoret (schola cantorum) udøver sin liturgiske tjeneste blandt de troende ved at sørge for at udføre sine egne opgaver i overensstemmelse med de forskellige typer af sang og ved at opmuntre de troende til aktivt at synge med. Det, som her siges om sangkoret, gælder med de nødvendige forbehold også for andre, som har musikalske opgaver, især organisten.

104. Der bør være en forsanger eller korleder til at dirigere og støtte menighedens sang. Navnlig påhviler det forsangeren - når der ikke er noget kor - at lede sangene, så at menigheden aktivt kan udføre sin opgave.

105. En liturgisk opgave udfører desuden: a) Sakristanen, som omhyggeligt skal lægge de liturgiske bøger, paramenterne og andet, som er nødvendigt til fejringen af messen, parat; b) Kommentatoren, som, om det findes passende, kort giver de troende forklaringer og anvisninger, så at de får en indførelse i messen og bedre forudsætning for at forstå denne. Kommentatorens anvisninger bør være vel forberedte og nøgterne. Under varetagelsen af sin opgave står kommentatoren på et egnet sted vendt mod de troende, men ikke på amboen. c) Kollektindsamlere. d) Ordensmarskallen, som tager mod de troende ved indgangsdøren, anviser dem rigtig plads og holder orden under processioner.

106. Det er hensigtsmæssigt, at der især i domkirker og større kirker findes en kompetent medhjælper eller ceremonimester, som skal sørge for, at de liturgiske handlinger afvikles på rette vis, og at den medvirkende gejstlighed og det troende lægfolk optræder med værdighed, i god orden og med andagt.

107. Liturgiske opgaver, som ikke er forbeholdt præst eller diakon, og som er omhandlet ovenfor (nr. 100-106), kan med en liturgisk velsignelse eller midlertidig bemyndigelse også betros egnede lægfolk, valgt af sognepræsten eller kirkens rektor. Med hensyn til den opgave at betjene præsten ved alteret skal de forskrifter overholdes, som biskoppen giver for sit stift.

Forslag nr. 35: Modtagelsen af den hellige kommunion

I vort pluralistiske og multikulturelle samfund er det på sin plads, at betydningen af den hellige kommunion forklares også for dem, som ikke er døbt og for andre personer, som tilhører ikke-katolske kirker og fællesskaber, og som er til stede ved den hellige messe i forbindelse med eksempelvis dåb, konfirmation, førstekommunion, bryllup eller begravelse.

I mange hovedstæder og andre byer, som er beriget med kirkekunst, overværer besøgende af andre religioner og trossamfund og ikke-troende ofte Eukaristien.

Man bør taktfuldt, men klart forklare disse mennesker, at den omstændighed, at de ikke kan gå til kommunion, ikke er ensbetydende med, at man ikke respekterer dem. Også katolske troende, som permanent eller i perioder ikke opfylder de nødvendige betingelser, må være opmærksomme på, at deltagelse i fejringen af den hellige messe – selv uden at man personligt deltager i den sakramentale kommunion – fortsat har mening og betydning. Ingen bør være bange for, at det vil efterlade et negativt indtryk, hvis man ikke går til kommunion.

I visse situationer anbefales det, at man i stedet for den hellige messe fejrer Guds ord.

Åndelige vejledere må være optaget af – og ikke kun ved den hellige messe – at bringe det størst mulige antal mennesker til Kristus, som kalder alle til sig, for at de kan have evigt liv.

Forslag nr. 36: Brugen af latin i fejringen af liturgien

For bedre at udtrykke Kirkens enhed og universalitet i forbindelse med fejringen af Eukaristien ved internationale sammenkomster, som bliver mere og mere hyppige i dag, anbefales det:

- at messen fejres på latin (bortset fra læsninger, prædiken og de troendes forbønner). Det samme gælder Kirkens traditionelle bønner, ligesom man evt. kan benytte sig af gregoriansk sang;
- at man ikke ser bort fra den mulighed, at de troende selv på denne måde kan lære noget.

*Forslag nr. 37: Større koncelebrationer*²⁴

Synodefædrene erkender koncelebrationernes store værdi, især i de tilfælde, hvor biskoppen præsiderer sammen med sine præster, diakoner og troende. I de tilfælde, hvor antallet af deltagere i koncelebreringen er meget højt, må man imidlertid spørge sig til råds i de kompetente organer for at finde frem til en optimal praksis.

Klik her for at udskrive artiklen (printerens skal være tændt)

Klik her for at sende artiklen til en ven eller bekendt (Outlook skal være startet)

Klik her for at komme til forsiden af catholica.dk

²⁴ Ved en koncelebration er flere præster fælles om at forestå fejringen af messen